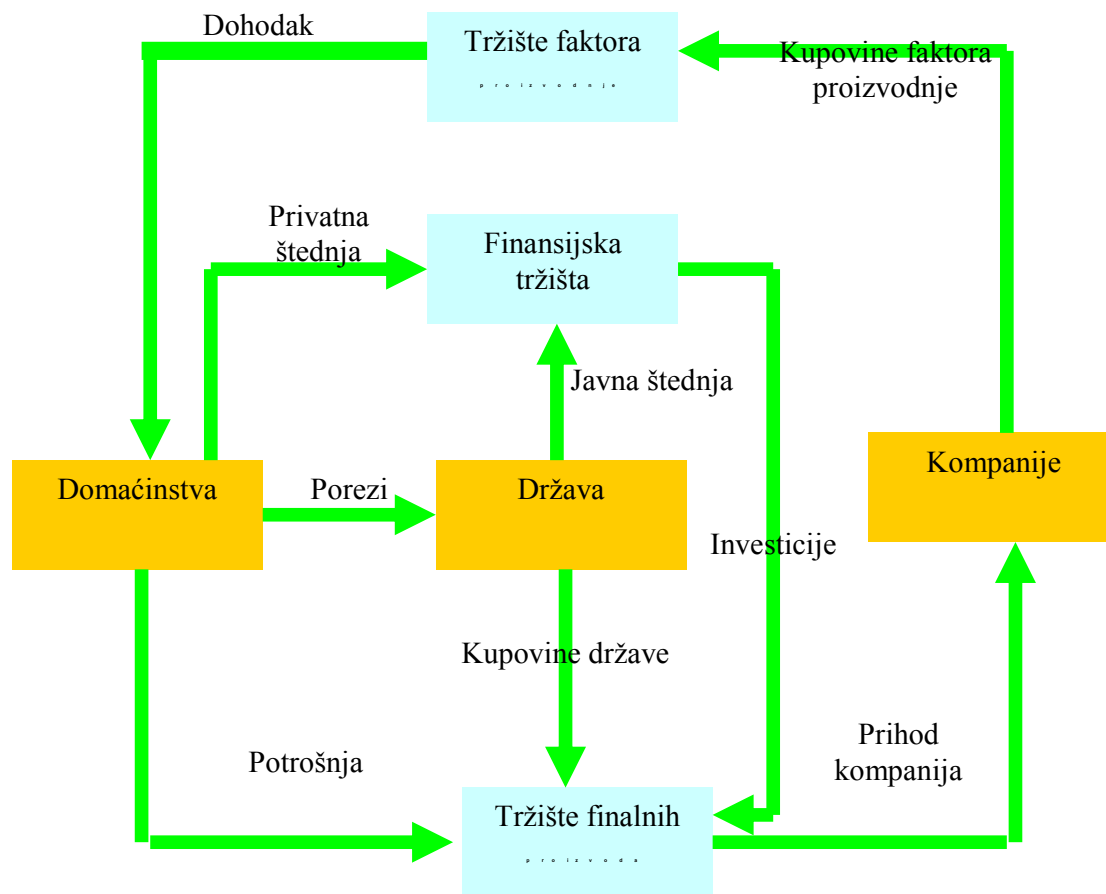

Ekonomska statistika (Makroekonomski računi i modeli) -uvodno predavanje

Prof.dr Maja Baćović
29.09.2020.

Ekonomska statistika – cilj predmeta

- Kvantifikacija makroekonomskih transakcija i analiza međuzavisnosti na makro nivou

Kružni tok dohotka u ekonomiji

Pitanja?

- Da li je proizvodnja ove godine veća od prethodne? Jesmo li u fazi rasta, stagnacije ili recesije?
- Kakva su očekivanja u narednih nekoliko godina? Kolike su investicije danas?
- Da li su plate smanjene ili se očekuje njihov rast? Da li životni standard raste?
- Da li ću lakše/teže naći posao? Kolika je nezaposlenost?
- Koliko poreza ću morati da platim? U kom pravcu se kreće fiskalna politika?
- Ukoliko se poveća porez na dohodak, kako će to uticati na potrošnju i investicije?
- Na kom su nivou kamatne stope? Kolike kamatne stope očekujemo sledeće godine? U kom se pravcu kreće monetarna politika?
- Cijene? Kolika će biti inflacija?
- Što se dešava sa deviznim kursom? Da li će moj odmor u SAD-u biti jeftiniji ili skuplji sledeće godine? Ili je moža bolje putovati u Rusiju jer vrijednost rublje pada?
- Bilježe li strane investicije rast ili kapital odlazi iz zemlje?
- Ako dođe do rasta cijene nafte, kako će to uticati na cijenu hleba?
- Poskupila je električna energija. Kako se to odražava na cijene ostalih proizvoda?

Sadržaj

I. Statistika

1. Makroekonomski indikatori i analiza
2. Sistem nacionalnih računa

III. Makroekonomska analiza

Ekonomija u kratkom roku

- Agregatni makroekonomski modeli
- Funkcija potrošnje
- Funkcija investicija
- Modeli fiskalne politike
- Modeli otvorene privrede
- IS-LM Model zatvorene ekonomije
- IS-LM Model male otvorene ekonomije (Mundell-Flemingov model)
- Modeli monetarne politike
- Modeli agregatne ponude

Ekonomija u dugom roku

1. Modeli rasta

V. Strukturna analiza

1. Input-output tabele
2. Međusektorski modeli i analiza

Literatura

Osnovna literatura:

- **Veselin Vukotić: Makroekonomski računi i modeli, CID, Podgorica, 2007.**

Alternativna literatura:

- **Olivier Blanchard: Makroekonomija, Mate, Zagreb, 2005. (prevod)**
- **Mate Babić: Makroekonomija, Mate, Zagreb, 2006.**

Način polaganja

	Max broj bodova
Kolokvijum	45
Esej	5
Završni ispit-test	50
Ukupno	100

- **Konačna ocjena na ispitu se formira sumiranjem ostvarenih bodova na kolokvijumu, eseju i finalnom ispitu.**

Kriterijum ocjenjivanja

Ostvareni broj bodova	Ocjena
90-100	A
80-89	B
70-79	C
60-69	D
50-59	E
0-49	F

Način organizovanja kolokvijuma i završnog ispita

- Kolokvijum se polaže pismeno
- Završni ispit se polaže pismeno

Detaljnije informacije

Kolokvijum

- 45 pitanja (jedno pitanje – 1 bod)
- Trajanje 60 minuta
- Materija: **poglavlja 1-5.4, 6-9 poglavlje**

Završni ispit – pismeni dio

- 50 pitanja (jedno pitanje – 1 bod)
- Trajanje 60 minuta
- Materija: **kompletno gradivo**

Detaljnije informacije

ESEJ

- ❑ Esej na zadatu temu (do 2000 riječi)
- ❑ Rok za predaju: 30. decembar 2020. godine
- ❑ Esej je potrebno pisati „svojeručno“

Okvirne teme:

- Makroekonomski indikatori u Crnoj Gori
- Makroekonomski indikatori u EU
- Fiskalna politika u Crnoj Gori
 - ❑ Budžetski rashodi
 - ❑ Budžetski prihodi
 - ❑ Poreski sistem
- Monetarna politika u Crnoj Gori
- Bilans plaćanja Crne Gore
 - ❑ Međunarodno kretanje roba
 - ❑ Međunarodno kretanje kapitala

Informacije o predmetu i materijali sa predavanja

www.ucg.ac.me

Kontakt

Prof. Maja Baćović, kabinet br. 216 (majab@ac.me)

Ekonomska statistika i metodološke osnove makroekonomskih agregata i računa

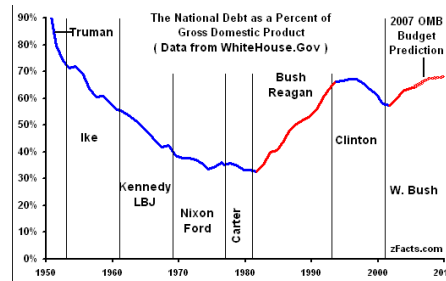
Zašto mjerimo ekonomske aktivnosti?

- Podaci su osnov ekonomske analize
- Ekonomija je jedinstvo teorije i opservacija
- Teorija objašnjava kako ekonomija funkcioniše, opservacije (podaci) obezbjeđuju bazu za naše teorije

Ekonomске transakcije

Statistika

Dohodak

Metodologija

- Osnov statistike:
 - Podaci
 - Metodologija

Ekonomska analiza

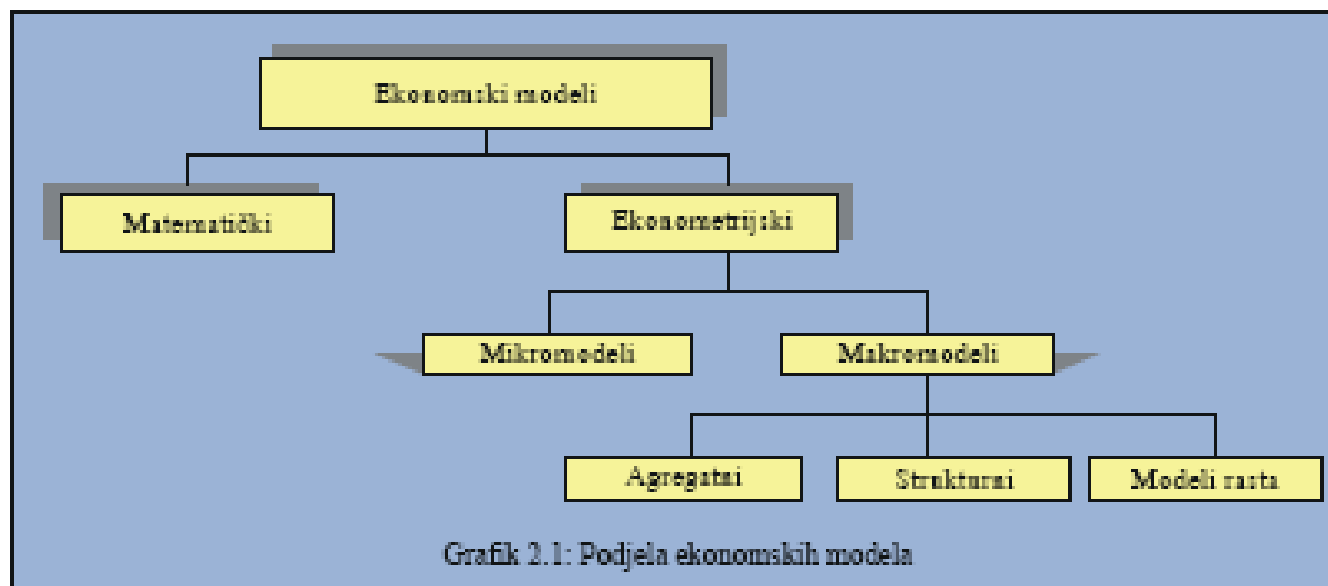
- Zadatak ekonomske teorije je da utvrdi **zakonitosti u kretanju ekonomskih pojava**
- M. Babić: “Ekonomska analiza je primjena ekonomske teorije u rešavanju određenih ekonomskih problema u određenoj ekonomskoj situaciji”
- J. Shumpeter: ”Ekonomska analiza je skup ekonomske teorije, ekonomske statistike i ekonomske istorije”
 - E. Statistika daje podatke o određenoj ekonomskoj pojavi i izvlači njene bitne karakteristike
 - E. Teorija daje opšte zakonitosti i kretanja
 - E. Istorija daje opšte karakteristike institucionalnog ambijenta u kojem se određene pojave događaju

Ekonomska analiza (2)

- Osnovni pristupi analizi:
 - Institucionalni (naglasak je na opisu strukture i funkcionisanja privrednog sistema)
 - Analitički (istraživanje uzroka ekonomskih pojava i procesa i utvrđivanje njihove međuzavisnosti)
- Vrste ekonomske analize:
 - Kvalitativna
 - Kvantitativna
- Nivo posmatranja:
 - Mikroekonomska analiza
 - Makroekonomska analiza

Ekonomski modeli

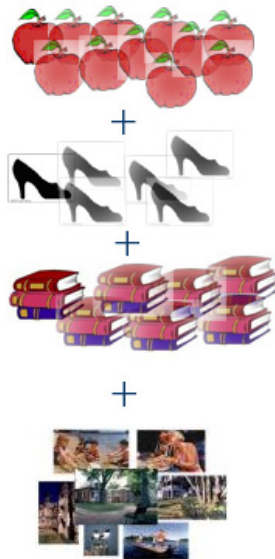
- Model sadrži bitna svojstva ekonomske pojave

Makro i mikro - veza

Ukupna proizvodnja

=

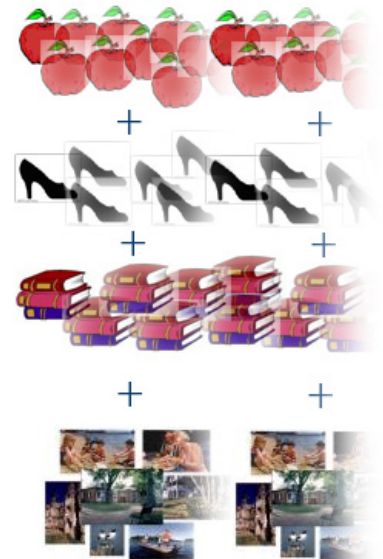
Ukupna proizvodnja
se smanjuje

=

Ukupna proizvodnja
se povećava

=

Kako se obezbjeđuju podaci?

- Istraživanja
- Administrativni izvori

Ključni makroekonomski indikatori u CG

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Realna sfera[±]												
Bruto domaći proizvod (tekuće cijene, milion €)	2,170	2,689	3,103	2,994	3,125	3,265	3,181	3,362	3,458	3,655	3,954	4,236
Realni rast BDP, prethodna godina=100		6.8	7.2	-5.8	2.7	3.2	-2.7	3.5	1.8	3.4	2.9	
Broj stanovnika, sredina godine (000)	615.0	615.8	617.0	618.3	619.4	620.1	620.6	621.2	621.8	622.2	622.3	622.3
BDP per capita, €	3,529	4,367	5,029	4,842	5,045	5,265	5,126	5,412	5,561	5,874	6,354	6,807
BDP po radnom satu (procjena autora), €	6.34	6.58	7.28	7.30	7.77	8.68	8.24	8.67	8.33	8.59	9.19	9.62
Struktura potrošnje BDP-a (milion €)*												
Finalna potrošnja	2,449	2,903	3,479	3,107	3,247	3,350	3,303	3,378	3,443	3,593	3,810	
Finalna potrošnja, % BDP-a	112.8%	107.9%	112.1%	103.7%	103.9%	102.6%	103.8%	100.4%	99.5%	98.3%	96.3%	
Lična potrošnja domaćinstava	2,035	2,369	2,790	2,453	2,557	2,663	2,632	2,723	2,774	2,892	3,035	
Lična potrošnja domaćinstava, % BDP	93.78%	88.10%	89.91%	81.93%	81.82%	81.56%	82.74%	80.9%	80.2%	79.1%	76.7%	
Potrosnja države	414	534	689	654	690	687	671	655	669	701	775	
Bruto investicije u osnovna sredstva	495	884	1,217	818	676	637	628	678	657	736	916	
Bruto investicije u osnovna sredstva, % BDP	22.81%	32.87%	39.22%	27.32%	21.63%	19.51%	19.74%	20.17%	19.0%	20.1%	23.1%	
Promjene u zalihama	24	50.5	60.7	-12.1	3.9	-5.9	26.5	-18.8	42.1	-1.8	115.1	
Izvoz roba i usluga	880	1156	1226	1027	1157	1382	1389	1390	1388	1539	1600	
Uvoz roba i usluga	1680	2305	2880	1948	1960	2099	2166	2065	2074	2213	2488	
Saldo izvoza i uvoza roba i usluga	-800	-1149	-1654	-921	-803	-717	-777	-675	-686	-674	-888	
Saldo izvoza i uvoza roba i usluga, % BDP	-36.8%	-42.7%	-53.3%	-30.7%	-25.7%	-21.9%	-24.4%	-20.0%	-19.8%	-18.4%	-22.2%	
Inflacija**												
Index potrosackih cijena (CPI), decembar	2.8	7.7	7.2	1.5	0.7	3.7	5.1	0.3	-0.3	1.4	1.0	1.9
Prosječne zarade (neto)	282	338	416	463	479	484	487	479	477	480	499	510
Index realnih zarada, prethodna godina=100		115	120.3	117.9	115.7	100.9	95.2	0.99	100.3	0.99	104	

Radna snaga (anketa o radnoj snazi)*												
Aktivno stanovništvo (000)	253.1	263.7	266.7	264	260.7	244.1	250.4	250.9	263.7	268.9	272.5	273.2
Zaposleni (000)	178.3	212.7	221.9	213.6	209.4	196	201	201.9	216.3	221.7	224.1	229.3
Nezaposleni (000)	74.8	51.1	44.8	50.4	51.3	48.1	49.4	48.9	47.5	47.2	48.3	43.9
Stopa aktivnosti	48.9	51.7	51.9	51.1	50.1	48.7	50	50.1	52.7	53.7	54.51	54.66
Stopa nezaposlenosti	29.6	19.4	16.8	19.1	19.7	19.7	19.7	19.5	18	17.6	17.72	16.07
Budzet CG (milijon €)**												
Ukupni primici	905	1,166	1,327	1,545	1,379	1,375	1,456	1,589	1,896	2,161	2,141	2,185
Izvorni prihodi	861	1,128	1,289	1,175	1,145	1,133	1,126	1,243	1,353	1,327	1,487	1,566
Pozajmice i krediti iz inostranih izvora	13	2	3	148	205	187	258	188	290	657.54	331.7	352.77
Ukupni izdaci	893	1,112	1,394	1,454	1,438	1,451	1,452	1,618	1,894	2,160	2,155	2,162
Kapitalni budzet	0	82	73	112	63	67	76	77	67	238.42	64.82	255.51
Ukupni izdaci, % BDP	41.15%	41.35%	44.92%	48.56%	46.02%	44.44%	45.65%	48.13%	54.7%	59.0%	54.5%	51%
Suficit/Deficit	73.39	177.05	17.40	-126.07	-109.47	-185.66	-207.82	-201.26	-103.0	-291.2	-134.9	-237.6
	3.38%	6.58%	0.56%	-4.21%	-3.50%	-5.69%	-6.53%	-5.99%	-2.98%	-7.97%	3.41%	5.61%
Bilans placanja (milijon €)**												
Saldo tekućeg racuna	-673	-1,058	-1,535	-830	-710	-573	-587	-486	-525	-401	-642	-691
Saldo tekućeg racuna, % BDP	-31.0%	-39.3%	-49.4%	-27.7%	-22.7%	-17.5%	-18.4%	-14.4%	-15.1%	-10.9%	16.2%	16.3%
Saldo robne razmjene	-966	-1,544	-2,025	-1,321	-1,267	-1,306	-1,389	-1,328	-1,376	-1,463	-1,657	-1,589
Saldo robne razmjene, % BDP	-44.5%	-57.4%	-65.2%	-44.1%	-40.5%	-40.0%	-43.6%	-39.5%	-39.7%	-40.0%	41.9%	37.5%
Saldo razmjene usluga	166	395	371	400	464	589	612	653	690	789	769	852
Saldo razmjene usluga, % BDP	7.65%	14.69%	11.96%	13.36%	14.85%	18.04%	19.24%	19.42%	19.9%	21.5%	19.4%	20.1%
Kapitalni i finansijski racun	640	1,278	1,589	765	633	550	458	370	256	249	528	690
Strane direktnne investicije - saldo	469	567	581	1,066	552	389	461	323	353	619	371	484
SDI, % BDP	21.61%	21.09%	18.72%	35.60%	17.66%	11.91%	14.49%	9.61%	10.2%	16.9%	9.38%	11.4%
Saldo bilansa placanja	-33	220	54	-65	-77	-23	-129	-116	-269	-152	-114	-1
Saldo bilansa placanja, % BDP	-1.52%	8.18%	1.74%	-2.17%	-2.46%	-0.70%	-4.06%	-3.45%	-7.78%	-4.16%	2.88%	-0.0%
Monetarna kretanja (milijon €, dec)**												
Ukupni depoziti	1,075	2,091	1,990	1,824	1,789	1,817	1,980	2,097	2,308	2,624	2,871	3,267
Ukupni krediti	1,079	2,494	2,959	2,644	2,517	2,539	2,341	2,413	2,367	2,385	2,415	2,700

Gross domestic product (GDP) Total, US dollars/capita, 2016

